

การประยุกต์ใช้กิจกรรมการฝึกร้องเพลงเพื่อพัฒนา
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของนักเรียน
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาตราด

THE INTEGRATED APPLICATION OF SINGING ACTIVITIES IN DEVELOPING REQUIRED CHARACTERISTICS OF LOWER SECONDARY SCHOOL STUDENTS UNDER THE OFFICE OF TRAT EDUCATIONAL SERVICE AREA

สุวิทย์ สิมะเดื่อ*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นและวิธีการในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สร้างกระบวนการและกิจกรรมการฝึกร้องเพลงเพื่อพัฒนาคุณลักษณะและศึกษาผลการประยุกต์ใช้กิจกรรมการฝึกร้องเพลงในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราด กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนแห่งหนึ่ง จำนวน 12 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธี การสังเกต การสนทนากลุ่ม และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การศึกษาความต้องการจำเป็นและวิธีการในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วยคุณลักษณะ 7 ประการ ได้แก่ ความขยัน ความซื่อสัตย์ ความสุภาพ ความสะอาด

นิสิตคุศนวิทย์หลักสูตรปริญญาคุศนวิทย์บัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ความสามัคคี และความมีน้ำใจ โดยความขยัน และความมีวินัย มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา
มากที่สุด ส่วนคุณลักษณะอื่นๆ อยู่ในระดับมาก วิธีการในการพัฒนาคือใช้กิจกรรมการฝึกร้องเพลง

2. กระบวนการและกิจกรรมการฝึกร้องเพลงเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นคือ 1) การเตรียมความพร้อม ประกอบด้วย กิจกรรมการออกกำลังกาย และ
กิจกรรมการทำสมาธิ 2) การฝึกทักษะ ประกอบด้วย กิจกรรมฝึกการหายใจ กิจกรรมฝึกเปล่งเสียง
กิจกรรมฝึกสโตนประสาท และ 3) การฝึกซ้ำย้ำทวน เป็นการนำกิจกรรมฝึกร้องเพลงใน 2 กลับมา
ฝึกซ้ำ พร้อมทั้งฝึกขับร้องเพลงด้วยเสียงดนตรี หรือเพลงคาราโอเกะด้วยตนเอง

3. ผลการประยุกต์ใช้กิจกรรมการฝึกร้องเพลงในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ
นักเรียนเป็นเวลา 9 สัปดาห์ พบว่า คุณลักษณะด้านความขยัน ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความมีวินัย
ด้านความสุภาพ ด้านความสะอาด ด้านความสามัคคี ด้านความมีน้ำใจ อยู่ในระดับดี

คำสำคัญ: การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์/ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น/ การประยุกต์ใช้
กิจกรรมการฝึกร้องเพลง

ABSTRACT

The objectives of this research were; to find out needs and strategies of required characteristics development; to construct processes and singing activities for required characteristics development; as well as to find out the result of required characteristics development of the secondary students in schools under Primary Educational Service Area. The samples used in this research were 12 students, derived by purposive selection, in the first semester of 2010 academic year. Observation, focus group and content analysis was used to analyze data.

The results revealed that:

1. Needs and strategies of required characteristics development of lower secondary school students were diligence, honest, discipline, politeness, cleanliness, harmoniousness and kindness. The highest needs to develop were diligence and kindness. The others characteristics were at high level.

2. The process and activities for singing used for improving lower secondary students' required characteristics consisted of; 1) Preparation phase which were exercises and meditation 2) Practice phase which were breathing, sound pronouncing, sensory practice, and 3) Revision phase which were the repetition of activities in practice phase; and at the same time, free practice of singing with music or karaoke singing.

3. The results of applied music activities for improving required students' characteristics for 9 weeks revealed that; the characteristics of diligence, honest, discipline, politeness, cleanliness, harmoniousness and kindness were found at good level.

KEYWORDS : Required characteristics/ lower secondary school students/ the integrated implication of singing activities

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาว่า ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้โดยยึดแนวการจัดการศึกษาในหมวด 4 มาตรา 23 ที่ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสม และในหมวด 4 มาตรา 24 ได้กำหนดกระบวนการเรียนรู้โดยจัดกระบวนการสอนผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกรายวิชา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 21) ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550 - 2554 ที่เน้นการพัฒนาคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาประเทศโดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กำหนดสภาพสังคมไทยที่พึงประสงค์โดยมุ่งพัฒนาสู่สังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพเป็นสังคมที่ยึดหลักความสมดุลความพอดี สามารถสร้างคนทุกคนเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกสาธารณะและพึ่งตนเองได้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2544, หน้า 8 - 9)

นักทฤษฎีหลายท่าน ได้ศึกษาทฤษฎีพัฒนาการของเด็กซึ่งได้กล่าวถึงความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ อันเป็นสาเหตุของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของแอดเลอร์ (ไอเคเนชั่น, ออนไลน์, 2552, หน้า 1) มีหลักสำคัญ 4 ประการ คือ 1) การเข้าร่วมสังคมจะเริ่มมาจากครอบครัว 2) ความรู้สึกมีปมด้อยทั้งทางร่างกายและสังคม 3) วิถีทางปฏิบัติเพื่อลดปมด้อยและสร้างปมเด่นของตนขึ้นมา 4) เป้าหมาย ถึงจุดมุ่งหมายในชีวิตของแต่ละบุคคลจะยึดหลักของความพอใจของแต่ละคนเป็นสำคัญ (ทฤษฎีเกี่ยวข้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ, 2552 อ้างถึงใน นิตยา เรืองแป้น, 2545, หน้า 6) และทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกของ อิริกสัน (Feldman, 1993, p.p.444 - 445) กล่าวว่า ช่วงวัยอายุ 12-18 ปี วัยรุ่นเริ่มแสวงหาเอกลักษณ์เป็นของตนเอง หรืออาจเกิดความไม่แน่ใจได้

ดนตรีเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ชั้นสูง ที่ผูกพันเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างยิ่ง ดนตรียังเป็นสื่อในการศึกษาถึงความเป็นอยู่ในอดีต ปัจจุบัน ความเจริญรุ่งเรืองหรือความเสื่อมของสังคมนั้นได้เป็นอย่างดี ดนตรีนอกจากแสดงออกถึงความประณีต วิจิตรพิศดารแล้ว ยังสะท้อนถึงความงามด้านจิตใจ และอารมณ์ของมนุษย์ในแต่ละสมัย (ชานระเบียง, 2548, หน้า 5) สามารถโน้มน้าวจิตใจให้ผู้ฟังเคลิบเคลิ้ม คล้อยตาม เกิดความสุนทรีย์ มองโลกในแง่ดี ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด ช่วยขโลมจิตใจให้เยือกเย็น ช่วยกล่อมเกลานุสนิย์ของมนุษย์ที่หยาบกระด้าง ก้าวร้าว โหดเหี้ยมทารุณ ให้ผ่อนคลายลง นอกจากนี้นักจิตวิทยาสังคมต่างให้การยอมรับและได้กล่าวถึงคุณค่าของดนตรีไว้ว่าดนตรีก่อให้เกิดพลัง (Power) ดนตรีก่อให้เกิดความสว่างแก่จิตใจ (Enlighten) ดนตรีก่อให้เกิดความสุข (Wellbeing) ดนตรีก่อให้เกิดทักษะ (Skill) ดนตรีก่อให้เกิดความสมบูรณ์ (Wealth) ดนตรีก่อให้เกิดความผูกพันรักใคร่ (Affection) ดนตรีก่อให้เกิดความเคารพนับถือ (Respect) ดนตรีก่อให้เกิดคุณธรรม (moral) (Parriott , 1969 อ้างถึงใน เอกรัตน์ อ่อนน้อม, 2550, หน้า 41)

จากการศึกษาการดำเนินกิจกรรมตามโครงการและงานวิจัยต่าง ๆ พบว่า ดนตรีจัดเป็นกิจกรรมหนึ่งที่สามารถพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเด็ก ดนตรีมีส่วนช่วยพัฒนาทักษะทางด้านสมองและอารมณ์ และส่งเสริมคุณธรรมนำปัญญา ดนตรีสามารถช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทั้งทางร่างกายและ

จิตใจได้ ดังที่ ศุภจิต ขาวแดง (2549, หน้า 1) ได้พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โดยใช้ดนตรีพื้นเมือง (สะล้อ ซอ ซึง) ในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านความมีวินัยและความรับผิดชอบ ด้านความกตัญญูกตเวที ด้านความเสียสละ และด้านชื่นชม ร่วมกิจกรรมและมีผลงานด้านดนตรี ตามลำดับ

การประยุกต์ใช้กิจกรรมการฝึกร้องเพลง เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ระดับ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุสิต จึงเป็นแนวทางหนึ่ง ในการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรมนักเรียน เป็นการวิจัยปฏิบัติการแบบวิธีการ (Technical Action Research) บนพื้นฐานแนวคิดของเอบบัท (Ebbutt, 1985, p.p.164 – 165 อ้างถึงใน ธีรวิทย์ เอกะกุล, 2551 หน้า 41 -42) ซึ่งรูปแบบการวิจัยนี้เป็นการหมุนวงจรการปฏิบัติการขนาดใหญ่ เริ่มตั้งแต่การกำหนด จุดมุ่งหมาย จากนั้นจึงเริ่มเข้าสู่กระบวนการวิจัยปฏิบัติการในขั้นตอนการวางแผน (Planning) โดยเตรียมแผนงานทั้งหมดที่จะใช้ในการวิจัย ขั้นตอนการนำแผนไปปฏิบัติ (Action) เป็นการลงมือ กระทำการวิจัยตามแผนที่เตรียมไว้ โดยปฏิบัติไปตามขั้นตอนกิจกรรมที่ได้กำหนดไว้ ขั้นตอนการ สังเกตติดตามผลประเมินผล (Observation) โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลสิ่งที่ ได้จากการปฏิบัติการ และขั้นตอนการสะท้อนกลับ (Reflection) จนได้กระบวนการการประยุกต์ใช้ กิจกรรมการฝึกร้องเพลงเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้น ที่มีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาสภาพปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนโรงเรียน แห่งหนึ่งของกรมสามัญเดิม ปัจจุบันเป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุสิต โดยการ ติดตามพฤติกรรมเสี่ยงหรือการกระทำความผิดต่อระเบียบของโรงเรียนของฝ่ายปกครองและครู ที่ปรึกษา ปีการศึกษา 2551 และปีการศึกษา 2552 พบว่า มีนักเรียนที่ประพฤติไม่เหมาะสมจนต้อง มีการเชิญผู้ปกครองมาพบที่โรงเรียน นักเรียนส่วนใหญ่ของโรงเรียนในภาพรวม ยังขาดระเบียบวินัย ขาดความรับผิดชอบ มาโรงเรียนสาย หนีเรียน มีกิริยาจาไม่สุภาพ แต่งกายผิดระเบียบ ขาดน้ำใจ ช่วยเหลือในงานส่วนรวม ย่อหย่อนทางคุณธรรม จริยธรรม โดยสังเกตจากบันทึกพฤติกรรมนักเรียน ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของครูที่ปรึกษา นอกจากนี้จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนในปีการศึกษา 2552 และจากข้อมูลงานทะเบียนโรงเรียน พบว่า คะแนนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ได้แก่ ความขยัน ความซื่อสัตย์ ความประหยัด และ ภูมิใจในความเป็นไทย มีนักเรียนบางส่วนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง จัดได้ว่าเป็นปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมพื้นฐานของนักเรียน (งานทะเบียนโรงเรียนศรีเวสรัตนเพียร อุปถัมภ์, 2552, หน้า 5)

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนจึงได้จัดทำวิจัยเรื่องนี้ โดยใช้การฝึกร้องเพลงเป็น กิจกรรมในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์แก่ผู้เรียน ซึ่งผลการวิจัยนี้จะเป็น ประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นและวิธีการฝึกร้องเพลงเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษา

จังหวัดตราด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราด

2. เพื่อสร้างกระบวนการการประยุกต์ใช้กิจกรรมการฝึกร้องเพลงเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

3. เพื่อศึกษาผลการประยุกต์ใช้กิจกรรมการฝึกร้องเพลงในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

กรอบแนวคิด

ผู้วิจัยกำหนดกรอบวิจัยการประยุกต์ใช้กิจกรรมการฝึกร้องเพลงเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนให้มีคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการคือ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี และมีน้ำใจ จากนั้นออกแบบกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนกลุ่มเสียง โดยใช้ทฤษฎีของโคตยา (พิชัย ปรัชญานุสรณ์, 2545, หน้า 2 - 3) ซึ่งใช้กิจกรรมทางการร้องเพลงที่มีลำดับขั้นตอนฝึกร้องเพลงและร้องออกเสียงโดยใช้สัญญาณมือ ทฤษฎีของ ชูชุกิ (พิชัย ปรัชญานุสรณ์, 2545, หน้า 3) ใช้วิธีการเล่นและการฟังดนตรีในการสร้างวินัย แนวคิดของพิทักษ์ ศวรงค์ (ออนไลน์, 2541, หน้า 1) พัฒนาความฉลาดทางจริยธรรมศีลธรรม โดยจัดการเรียนการสอนดนตรีเป็นกลุ่ม มีการเล่นร่วมกันตามตำแหน่งเครื่องดนตรีต่างๆ มีการบ้าน มีเกมในชั้นเรียน มีแบบฝึกหัดทางดนตรี แนวคิดของดุซงกี พนมยงค์ บุญทัศน์กุล (2547, หน้า (9)) ได้นำวิธีการออกกำลังกายและนำหลักการทาสมาธิของพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้กับการฝึกร้องเพลง เพื่อให้เกิดปัญญาและความพร้อมทางการเรียนรู้ ทฤษฎีการเลียนแบบของสุกรี เจริญสุข (2544, หน้า 18) เป็นการเรียนรู้ทางสุนทรียภาพของนักเรียนที่ต้องอาศัยต้นแบบที่ดี ทฤษฎีการทำซ้ำของ สุกรี เจริญสุข (2544, หน้า 18) เป็นการย้ำทักท้วงเพื่อให้เกิดความแม่นยำ ความชำนาญทำให้กำกับ และจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการวิจัยปฏิบัติการตามแนวคิดของ เอบบัท (Ebbutt, 1985, p.p.164 - 165 อ้างถึงใน อีรวุฒิ เอกะกุล, 2551 หน้า 41 - 42) เป็นการหมุนวงจร การปฏิบัติการขนาดใหญ่ พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์จากการวางแผน (Planning) การนำแผนไปปฏิบัติ (Action) การสังเกตติดตามผลประเมินผล (Observation) และการสะท้อนกลับ (Reflection) โดยทำการตรวจสอบผลการปฏิบัติการว่าบรรลุผลตามที่กำหนดไว้หรือไม่ หากผลการปฏิบัติการไม่บรรลุผลก็กลับไปปรับแก้ไขแผนงานใหม่ หากผลการปฏิบัติการบรรลุผล จึงปฏิบัติการในวงรอบต่อไป จนได้กระบวนการการประยุกต์ใช้กิจกรรมการฝึกร้องเพลง เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนที่ต้องการพัฒนาคุณธรรมขั้นของนักเรียน ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย มีดังนี้

1. ได้รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการประยุกต์ใช้กิจกรรมการฝึกร้องเพลง

2. เป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้กิจกรรมการฝึกร้องเพลง เพื่อพัฒนาคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

3. ได้กระบวนการที่ช่วยให้นักเรียนมีประสบการณ์และมีพัฒนาการทางด้านสุนทรียรส ซึ่ง

จะนำไปสู่ความซาบซึ้งของตนเอง อันจะส่งเสริมร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม เจตคติ และ
คุณลักษณะที่พึงประสงค์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แนวทางการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบวิธีการ (Technical Action Research) บนพื้นฐานแนวคิดของเอบบัท (Ebbutt, 1985, p.p.164 - 165 อ้างถึงใน อีรุณี เอกะกุล, 2551 หน้า 41 - 42) โดยมีรายละเอียดตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรีในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ทฤษฎีการพัฒนาคุณธรรมขั้นพื้นฐาน และองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน

2. วิเคราะห์เป้าหมาย ปัญหา ความต้องการจำเป็นและวิธีการที่ใช้ปฏิบัติ เพื่อกำหนดกิจกรรม โดยออกแบบสอบถามความต้องการจำเป็นและวิธีการที่ใช้ปฏิบัติ

3. ศึกษาค้นคว้าทฤษฎี งานวิจัย หลักการ เพื่อรองรับว่าแต่ละกิจกรรมมีเหตุผลและหลักการอะไรรองรับเพื่อสามารถพัฒนา แก้ปัญหาคุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์

4. ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบวิธีการ (Technical Action Research) บนพื้นฐานแนวคิดของเอบบัท (Ebbutt) โดยผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อเท็จจริงที่กำหนดเป็นปัญหาการวิจัย จากนั้นจึงเริ่มเข้าสู่การปฏิบัติการขั้นวางแผน (Planning) ขั้นปฏิบัติการ (Action) ขั้นสังเกต (Observation) และขั้นสะท้อนกลับ (Reflection)

5. ศึกษาองค์ประกอบของแผนการประยุกต์ใช้กิจกรรมการฝึกร้องเพลง ขั้นตอนการจัดกิจกรรมตามรูปแบบการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน

6. ออกแบบกรอบการจัดกิจกรรม เขียนรายละเอียดของแผนการประยุกต์ใช้กิจกรรมการฝึกร้องเพลงเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์รวมทั้งสร้างเครื่องมือสังเกตคุณลักษณะ และให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางดนตรีตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

7. นำแผนสู่การปฏิบัติ (Action) ดำเนินการประยุกต์ใช้กิจกรรมการฝึกร้องเพลง สอดแทรกคุณธรรมตามแผนที่กำหนด

8. ประเมินการประยุกต์ใช้กิจกรรมการฝึกร้องเพลง (Observation) ตามพฤติกรรมบ่งชี้คุณภาพ โดยใช้เครื่องมือสังเกตคุณลักษณะที่พึงประสงค์

9. วิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้ สะท้อนความคิด (Reflection) เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงกระบวนการประยุกต์ใช้กิจกรรมการฝึกร้องเพลงเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในรอบต่อไป ดำเนินการเป็นวงจรในการปรับปรุงและพัฒนา จนกว่าจะได้กระบวนการประยุกต์ใช้กิจกรรมการร้องเพลงเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อย่างเห็นได้ชัด

10. ประเมินประสิทธิผลของกระบวนการสร้างรูปแบบการประยุกต์ใช้กิจกรรมการฝึกร้องเพลง เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราด โดยการอภิปรายกลุ่มของผู้เชี่ยวชาญ

11. สรุปผลการดำเนินงานและเขียนรายงานการวิจัย

ผลการวิจัย

1. การศึกษาความต้องการจำเป็นและวิธีการในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นประกอบด้วยคุณลักษณะ 7 ประการ ได้แก่ ความขยัน ความซื่อสัตย์ ความสุภาพ ความสะอาด ความสามัคคี และความมีน้ำใจ โดยความขยันและความมีวินัย มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนคุณลักษณะอื่น มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาอยู่ในระดับมาก

2. การสร้างกระบวนการการประยุกต์ใช้กิจกรรมการฝึกร้องเพลงเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า กิจกรรมการฝึกร้องเพลงที่นำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วยกระบวนการ 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การเตรียมความพร้อม ประกอบด้วย กิจกรรมการออกกำลังกาย และกิจกรรมการทำสมาธิ 2) การฝึกทักษะ ประกอบด้วย กิจกรรมฝึกการหายใจ กิจกรรมฝึกเปล่งเสียง กิจกรรมฝึกสวดประสาธ และ 3) การฝึกซ้ำย้ำทวน เป็นกระบวนการนำทักษะการฝึกร้องเพลงในกระบวนการขั้นที่ 2 กลับมาฝึกซ้ำพร้อมทั้งฝึกขับร้องเพลงด้วยเสียงดนตรีประกอบการร้องเพลง (Karaoke) ด้วยตนเอง

3. ผลการประยุกต์ใช้กิจกรรมการฝึกร้องเพลงในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า คุณลักษณะด้านความขยัน ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความมีวินัย ด้านความสุภาพ ด้านความสะอาด ด้านความสามัคคี ด้านความมีน้ำใจ หลังได้รับการพัฒนาด้วยกิจกรรมการฝึกร้องเพลง ในภาพรวมทั้ง 9 สัปดาห์ อยู่ในระดับดี

อภิปรายผล

จากการศึกษาการประยุกต์ใช้กิจกรรมการฝึกร้องเพลงเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ครั้งนี้ มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

จากการศึกษา พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ด้านความประหยัด ความซื่อสัตย์ ความสุภาพ ความสะอาด ความสามัคคี และความมีน้ำใจ มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้ง 6 คุณลักษณะ เป็นคุณธรรมขั้นพื้นฐานที่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งเป็นวัยรุ่นตอนต้นพึงมี สอดคล้องกับนโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยกำหนดคุณธรรมขั้นพื้นฐาน 8 ประการ ได้แก่ ความขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี และมีน้ำใจ เพื่อเร่งปลูกฝังให้เกิดในเยาวชนพัฒนาไปสู่การเป็นบุคคลที่มีคุณธรรม อยู่ร่วมกันอย่างสงบ สันติ และมีความสุขในสังคมแห่งความพอเพียง (ปฏิรูปการศึกษากับ ๘ คุณธรรมพื้นฐานที่ควรปลูกฝัง, 2550, หน้า 1) สอดคล้องกับงานวิจัยของพรรณพร วรรณลักษณ์ (2548, หน้า 215 - 216) ที่ได้ทำการสำรวจเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนวัยรุ่นตามความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 ครูผู้สอน และบิดามารดาหรือผู้ปกครองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 ผู้วิจัยได้พบว่า

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนวัยรุ่นควรมีคุณลักษณะ ด้านจริยธรรม ได้แก่ การมีวินัย ความซื่อสัตย์ ความเอื้อเฟื้อ ความกตัญญูต่องาน และการประหยัด ขาดการพิจารณาไตร่ตรองหรือขาดความรู้ความเข้าใจ สอดคล้องกับแนวคิดของดวงเดือน พันธุมนาวิน (2543 อ้างถึงใน ดนุพล สุนทรินทร์, 2550, หน้า 37) ที่ได้อธิบายทฤษฎีอิทธิพลของสังคมต่อการพัฒนาการทางจริยธรรมไว้ว่า นักสังคมวิทยาเชื่อว่า สังคมมีส่วนในการทำให้มนุษย์มีลักษณะต่างๆ กัน ตามแต่ว่ามนุษย์นั้นจะอยู่ในกลุ่มใดในสังคม และนักทฤษฎีจิตวิเคราะห์ก็เล็งเห็นความสำคัญของสังคม ในการก่อตั้งลักษณะทางจริยธรรมให้แก่สมาชิกในสังคมนั้นโดยที่ทฤษฎีนี้ระบุว่า เด็กเล็กๆ จะเรียนรู้ว่าอะไรดีอะไรชั่วจากผู้ที่อยู่ใกล้ชิด ซึ่งเป็นตัวแทนของสังคมด้วยกระบวนการเทียบเคียง (Identification) เด็กจะใช้วิธีการเลียนแบบจากผู้ที่มีอำนาจและผู้ที่น่ารัก จนในที่สุดเด็กจะยอมรับกฎเกณฑ์ของสังคมมาเป็นหลักปฏิบัติของตนโดยอัตโนมัติ ซึ่งทำให้บุคคลมีพฤติกรรมที่แปลกใหม่ หรือแตกต่างไปจากเดิมได้โดยง่าย โดยทฤษฎีนี้ให้ความสำคัญแก่ลักษณะของสถานการณ์ ซึ่งจะเป็เครื่องกระตุ้นให้บุคคลกระทำพฤติกรรมซ้ำๆ จนกลายเป็นลักษณะนิสัยของบุคคลนั้นไปในที่สุด การเลียนแบบลักษณะ และการกระทำของบุคคลอื่น เป็นบ่อเกิดของการยอมรับลักษณะทั้งที่ดีและไม่ดี จากบุคคลได้อย่างง่ายดาย และเกิดได้กว้างขวางในสถานการณ์ทั่วไป ตั้งแต่เด็กเลียนแบบบิดา มารดา เพื่อน วัยรุ่นเลียนแบบดาราเด็กเลียนแบบพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดูที่ตนเองรักใคร่จะทำให้เด็กเกิดความพอใจเหมือนว่าตนได้อยู่ใกล้ชิด ผู้เลี้ยงดูในขณะนั้นเด็กและวัยรุ่นเลียนแบบเพื่อนในวัยเดียวกัน เพื่อขจัดความขัดแย้งในใจที่ตนเองมีลักษณะแตกต่างไปจากกลุ่ม การเลียนแบบคนแปลกหน้าเกิดขึ้นน้อยมากแต่อาจเกิดขึ้นได้ถ้าสังเกตเห็นว่า ตัวแบบมีพฤติกรรมใดก็ตามแล้วได้รับผลตอบแทนที่น่าพอใจ ผู้สังเกตเห็นก็อยากได้ รับความพอใจนั้นด้วย ก็เลยยอมรับเลียนแบบตัวแบบนั้นบ้าง พฤติกรรมการต่อต้านโดยเฉพาะกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ ของทางโรงเรียน

2. การสร้างกระบวนการการประยุกต์ใช้กิจกรรมการฝึกร้องเพลงเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

จากการสร้างกระบวนการการประยุกต์ใช้กิจกรรมการฝึกร้องเพลงพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า กระบวนฝึกร้องเพลงประกอบด้วยขั้นเตรียม มีกิจกรรมสำคัญคือ การออกกำลังกาย การทำสมาธิ ขั้นฝึกทักษะมีกิจกรรมสำคัญคือ การฝึกการหายใจ ฝึกเปล่งเสียง ฝึกสอดประสาน และขั้นฝึกซ้ำย้ำทวน เป็นนำกิจกรรมในขั้นฝึกทักษะมาทบทวน ผวนกับฝึกร้องเพลงพร้อมเสียงดนตรีและร้องเพลงคาราโอเกะด้วยตนเองอย่างอิสระ กระบวนการดังกล่าวสอดคล้องกับหลักการที่ว่า การออกกำลังกายเป็นการสร้างความแข็งแรงของอวัยวะ เปล่งเสียง การฝึกสมาธิทำให้มีสมาธิจิตดีสามารถควบคุมจังหวะและเนื้อร้องได้เป็นอย่างดี กิจกรรมฝึกการหายใจทำให้สามารถควบคุมการระบายลมจากปอด การเปล่งเสียงที่ชัดเจนตามระดับเสียงของตัวโน้ต กิจกรรมฝึกสอดประสานทำให้การรับรู้เสียงดนตรีได้อย่างมีสมาธิ รวมทั้งการร้องเพลงประกอบดนตรีจริงหรือคาราโอเกะอย่างอิสระทำให้นักเรียนเกิดสุนทรียภาพซึ่งในเสียงเพลงที่ตนเองร้องได้กลมกลืนกับดนตรี กิจกรรมดังกล่าว ช่วยพัฒนาสมองของนักเรียนให้สมบูรณ์ ช่วยให้มีความรู้ ความจำ และมีสมาธิดีขึ้น การร้องเพลงเป็นทักษะดนตรีที่ต้องได้รับการฝึกฝน ต้องใช้ระยะเวลาและความสม่ำเสมอในการปูพื้นฐานของการขับร้องที่ถูกต้อง เพื่อให้ผู้ฝึกเป็นบุคคลที่มีสุนทรียภาพ ส่งผลให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ธเนศ ขำเกิด (ออนไลน์,

2550, หน้า 1) กล่าวว่า ดนตรีเป็นศิลปศาสตร์อย่างหนึ่งที่มีความละเอียดลึกซึ้ง ผู้เรียนจะต้องใช้สมอง ใช้สมาธิ และใช้ความอดทนในการรับรู้ ความละเอียดลึกซึ้งของดนตรีส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจ และเสริมสร้างพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ โกวิท ประมวลพฤษ (2550, หน้า 82-83) กล่าวว่า ดนตรีเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาผู้เรียนให้มีระเบียบวินัย ตั้งใจ และขยันหมั่นเพียร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ซูซูกิ (Suzuki อ้างถึงใน พิชัย ปรัชญานุสรณ์, 2545, หน้า 3) ที่ได้ให้ทัศนะว่า จุดมุ่งหมายของการสอนดนตรี คือ ต้องการสร้างประชากรที่มีคุณภาพ เป็นบุคคลที่มีสุนทรียภาพในการเล่นและการฟังดนตรี สามารถเรียนรู้ความหมายของดนตรีได้ด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้เกิดวินัย ความอดทน ความว่องไว และจิตใจที่งดงาม นอกจากนี้การที่ผู้ฝึกได้คลุกคลีอยู่กับเสียงเพลง เสียงเพลงสามารถโน้มน้าวจิตใจให้ผู้ฟังเคลิบเคลิ้ม คล้อยตาม เกิดความสุนทรีย์ มองโลกในแง่ดี ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด ช่วยชะโลมจิตใจให้เยือกเย็น ช่วยกล่อมเกล่าอุปนิสัยของมนุษย์ ซึ่งสอดคล้องกับดุซงกี พนมยงค์ บุญทัศนกุล (2547, หน้า 172) ที่กล่าวไว้ว่า ดนตรีคือส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของชีวิตมนุษย์ ดนตรี คือกระแสเสียงที่สร้างสรรค์สรรพสิ่งต่าง ๆ ให้สวยงาม โน้มน้าวจิตใจมนุษย์ที่แข็งกระด้างให้อ่อนโยนลง ให้ละมุนละไมขึ้น เป็นการเสริมสุขภาพจิตของมนุษย์ให้ดีขึ้น สามารถพัฒนาสัญชาตญาณใฝ่ดีของมนุษย์ให้คิดและทำในสิ่งที่ดีงาม ซึ่งเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับแนวคิดของ สมณา มีคุณ (2546, หน้า 61) กล่าวไว้ว่า ดนตรีคือเสียงที่มีอิทธิพลต่ออารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด สามารถโน้มน้าวจิตใจให้ผู้ฟังเคลิบเคลิ้ม คล้อยตาม เกิดความสุนทรีย์ มองโลกในแง่ดี ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด ช่วยชะโลมจิตใจให้เยือกเย็น ช่วยกล่อมเกล่า อุปนิสัยของมนุษย์ที่หยาบกระด้าง ก้าวร้าว โหดเหี้ยม ทารุณ ให้ผ่อนคลายลง ในทำนองเดียวกัน พิทักษ์ ศวพงษ์ (ออนไลน์, 2541, หน้า 1) ได้กล่าวว่า ดนตรีนับว่าช่วยพัฒนาอารมณ์ของเด็กในการให้ความเพลิดเพลิน ช่วยถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกให้ผ่อนคลายความ เครียด เพราะความไพเราะของเพลง สีสาละและท่วงทำนอง จะช่วยกล่อมเกล่าอารมณ์ของเด็กให้เพลิดเพลินเป็นปกติได้อย่างดี และยังพัฒนาอารมณ์ให้เกิดจินตนาการกว้างไกล มีความเยือกเย็น สุขุม รักสวรักรงาม เด็กจะเกิดความนุ่มนวลอ่อนโยนโดยอาศัยคุณสมบัติของเสียงดนตรี ซึ่งสอดคล้องกับพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานเนื่องในวันสังคีตมงคล ครั้งที่ 2 ณ เวทีลีลาศสวนอัมพร เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2512 ทรงพระราชดำริว่า ดนตรีสร้างความรู้สึกที่ดี เช่น ความอดทน ความขยันขันแข็ง และความสามัคคี (กรมศิลปากรและสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ องค์การมหาชน, 2553, หน้า 1) ซึ่งสอดคล้องกับศุภจิต ขาวแดง (ออนไลน์, 2549, หน้า 1) ได้พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โดยใช้ดนตรีพื้นเมือง (สะล้อ ซอ ซึง) ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด มีจำนวน 4 ด้าน คือ ด้านความมีวินัยและความรับผิดชอบ ด้านความกตัญญูกตเวที ด้านความเสียสละและด้านชื่นชมร่วมกิจกรรมและมีผลงานด้านดนตรี ตามลำดับ นอกจากนี้ วีระศักดิ์ จันทิมา (2547, หน้าบทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเสริมสร้างความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้กิจกรรมดนตรีพื้นเมือง ผลวิจัยพบว่า ความรับผิดชอบของนักเรียนดีขึ้นภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมดนตรีพื้นเมือง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของต้องจิตต์ จิตติ (2547, หน้าบทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษาการพัฒนาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมดนตรีตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟ ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมดนตรีตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟ มีพฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ การรู้จักเวลา ความอดทน อดกลั้น และพฤติกรรม

ความมีวินัยในตนเองมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่สูงขึ้นตลอดช่วงของการจัดกิจกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของถนอม กุลจรรย์ (ออนไลน์, 2552, หน้า 1) ได้ใช้กิจกรรมชุมนุมดนตรีเป็นสื่อในการปลูกฝังคุณธรรมให้กับเด็ก ผลจากการจัดกิจกรรม พบว่า ดนตรีสามารถพัฒนาคุณธรรมได้เป็นอย่างดีทั้งในเรื่องของความซื่อสัตย์ กล่าวคือนักเรียนมีความวิริยะอุตสาหะในการฝึกซ้อมดนตรี มีความประหยัด โดยปรับของเล่นที่ใช้การไม่ได้มาทำเป็นเครื่องดนตรี มีความซื่อสัตย์ คือการตรงต่อเวลา ความมีวินัย โดยนักเรียนมาซ้อมตรงเวลาและกลับบ้านตรงเวลา มีความสุภาพ มีมารยาทต่อเพื่อน ครู และบุคคลทั่วไป มีความสะอาดนักดนตรีทุกคนช่วยกันรักษาความสะอาดเรียบร้อยของเครื่องดนตรี และเก็บเครื่องดนตรีอย่างเป็นระเบียบ มีความสามัคคี โดยนักดนตรี นักร้อง นางรำ ร่วมกันซ้อมพร้อมเพรียงกันจนประสบความสำเร็จ ความมีน้ำใจ ซึ่งเพื่อน ๆ มีการแบ่งปันสิ่งของที่เป็นรางวัลและช่วยกันเก็บเครื่องดนตรีเมื่อแสดงเสร็จ และมีความกตัญญู ดังนั้นจึงเชื่อได้ว่ากระบวนการและกิจกรรมการฝึกร้องเพลงในชั้นเตรียมความพร้อม ชั้นฝึกทักษะและชั้นฝึกซ้ำย้ำทวน จึงเป็นกระบวนการที่สามารถพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนได้

3. ผลการประยุกต์ใช้กิจกรรมการฝึกร้องเพลงในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

จากการสร้างกระบวนการการประยุกต์ใช้กิจกรรมการฝึกร้องเพลงพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นพบว่า ในภาพรวมทั้ง 9 สัปดาห์ การประยุกต์ใช้กิจกรรมการฝึกร้องเพลงก่อนและช่วงสัปดาห์แรกของการนำกิจกรรมไปฝึก นักเรียนไม่รักษาคำพูด เอาเปรียบเพื่อน ขณะฝึกแสดงพฤติกรรมคดโกง ปฏิบัติไม่เต็มที่และไม่ถูกต้อง แต่หลังจากที่ได้ปรับกิจกรรมทั้ง 6 กิจกรรมประกอบด้วย กิจกรรมการออกกำลังกาย กิจกรรมการทำสมาธิ กิจกรรมฝึกการหายใจ กิจกรรมฝึกเปล่งเสียง กิจกรรมฝึกโสตประสาท และกิจกรรมการฝึกซ้อม โดยปรับระยะเวลาให้เหมาะสมร้อยรัดกันในแต่ละสัปดาห์ โดยผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้ฝึก เอาใจใส่ ให้ความรัก ความเมตตาและปฏิบัติเป็นแบบอย่าง อีกทั้งสร้างความรัก เพิ่มความสัมพันธ์ในหมู่คณะ และให้ความไว้วางใจแล้ว เห็นว่านักเรียนสามารถพัฒนาคุณลักษณะได้ปรากฏเด่นชัด ทั้งในเรื่องของการมาโรงเรียนตรงเวลาอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งแสดงว่า นักเรียนรับรู้หน้าที่ของตนเอง ฝึกกิจกรรมอย่างเต็มที่ถูกต้อง ไม่หยาบสิ่งของ ๆ ผู้อื่นมาเป็นของตน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักเรียนได้รับความรัก ความเมตตา และมีแบบอย่างที่ดี อีกทั้งในขณะที่อยู่ร่วมกันเป็นประจำทุกวันอย่างต่อเนื่องทำให้รู้สึกผูกพันมีความเป็นพี่เป็นน้อง รักและมีความสุขที่ได้ปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน สอดคล้องกับแนวคิดของทฤษฎีการเลียนแบบของสุกรี เจริญสุข (2544, หน้า 18) คือ ครูปฏิบัติให้นักเรียนดูและฟัง จนนักเรียนเกิดความประทับใจ และจดจำเพื่อนำไปเป็นแบบอย่างปฏิบัติตามให้เหมือน หรือใกล้เคียงกับสิ่งที่ได้รับรู้มาสอดคล้องกับแนวคิดของ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2543 อ้างถึงใน ดนุพล สุนทรรัตน์, 2550, หน้า 37) ที่อธิบายถึงทฤษฎีอิทธิพลของสังคมต่อการพัฒนาการทางจริยธรรมว่า เด็กจะเรียนรู้ว่าอะไรดีอะไรชั่วจากผู้ที่อยู่ใกล้ชิด ซึ่งเป็นตัวแทนของสังคมด้วยกระบวนการเทียบเคียง (Identification) เด็กจะใช้วิธีการเลียนแบบจากผู้ที่มีความน่าเชื่อถือและผู้ที่ตนรัก จนในที่สุดเด็กจะยอมรับกฎเกณฑ์ของสังคมมาเป็นหลักปฏิบัติของตนโดยอัตโนมัติ อีกทั้งสอดคล้องกับทฤษฎีจิตสังคมตามแนวคิดของอิริคสัน ทวีณี ชิดเชิดวงศ์ (2547, หน้า 38) ได้กล่าวถึงเกี่ยวกับพัฒนาการมนุษย์ชั้นที่ 5 ช่วงอายุ 13 - 17 ปี ว่า ช่วงเวลานี้เป็นช่วงที่เด็กวัยรุ่นอยากจะทดลองบทบาทต่าง ๆ เพื่อจะค้นหาตัวเอง

อันจะทำให้รู้จักตนเองอย่างแท้จริง ถ้าผู้ใหญ่เข้าใจและให้โอกาส เด็กวัยรุ่นจะรู้สึกตัวเอง รับผิดชอบ และความสามารถของตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของถนอม กุลจันย์ (ออนไลน์, 2552, หน้า 1) ที่ใช้กิจกรรมชุมนุมดนตรีเป็นสื่อในการปลูกฝังคุณธรรมให้กับเด็ก ผลการจัดกิจกรรมพบว่า ดนตรีสามารถพัฒนาคุณธรรมได้เป็นอย่างดีในเรื่องของความซื่อสัตย์ คือการตรงต่อเวลา รับผิดชอบ มีความอดทน และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีชา ชัยนิยม (2542, หน้า 20) ที่ศึกษาพฤติกรรมของเด็ก พบว่า การที่เด็กจะมีความรับผิดชอบสูง ขึ้นอยู่กับการฝึกวินัย ซึ่งตรงกับข้อคิดทางจิตวิทยาที่ว่า การฝึกวินัยได้ผลและทำให้เด็กมีการควบคุมภายในอย่างแท้จริง จะต้องเป็นการฝึกวินัยโดยอาศัยความรัก ซึ่งจะทำให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านความรู้สึกับผิดชอบสูง ซึ่งจะนำไปสู่การมีพัฒนาการด้านคุณธรรมจริยธรรมทางวินัยอย่างสูงด้วย สอดคล้องกับมัสเสน (Mussen et al., 1969, p.p.335 – 341) กล่าวถึง การฝึกวินัยให้แก่เด็กโดยการใช้เหตุผลและให้ความรักเป็นวิธีการฝึกวินัยที่ได้ผลดีที่สุดช่วยให้เด็กมีวินัยในตนเองสูง นอกจากนี้กิจกรรมฝึกการ ร้องเพลงในครั้งนี้เป็นกิจกรรมทางดนตรีที่ต้องฝึกซ้อมเป็นทีม ดังนั้นการมาฝึกซ้อมตรงตามเวลา นัดหมาย การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ กฎระเบียบข้อตกลงของการฝึกอย่างตั้งใจเป็นสิ่งสำคัญ จึงส่งผลให้นักเรียนต้องมีความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ปฏิบัติกิจกรรม เสร็จตามเวลาที่กำหนด จัดเตรียมอุปกรณ์การฝึกอย่างเรียบร้อย ผลการวิจัยจึงพบว่านักเรียน มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์คือ ความขยัน ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย ความสุภาพ ความสะอาด ความสามัคคี และความมีน้ำใจอยู่ในระดับดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากข้อค้นพบและการอภิปรายผลข้างต้น เพื่อให้งานวิจัยเกิดประโยชน์ต่อหน่วยงาน และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 การปลูกฝังและพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนควรทำอย่างต่อเนื่อง และมีการติดตามผลความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

1.2 กิจกรรมการฝึกบางกิจกรรมจะสังเกตเห็นได้ทันทีว่าเมื่อนำไปพัฒนากับนักเรียนแล้ว ไม่สามารถพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่ได้ตั้งเป้าประสงค์ไว้ ครูผู้ฝึกต้องสังเกตและมองให้เห็นถึงปัญหาและอุปสรรค และทำการปรับเปลี่ยนแผนการฝึกให้เหมาะสมและสามารถพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่ได้ตั้งเป้าประสงค์ไว้ให้ได้

1.3 สภาพความพร้อมของนักเรียนในแต่ละวันมีผลเป็นอย่างยิ่งในการจัดกิจกรรมการฝึก เช่น นักเรียนบางคนสุขภาพร่างกายไม่พร้อมฝึก นักเรียนบางคนสภาพจิตใจไม่พร้อมที่จะปฏิบัติกิจกรรม ครูควรมีกิจกรรมที่เสริมสร้างความพร้อมสำหรับนักเรียนเป็นรายกรณี

1.4 การออกแบบการวิจัย ควรวางแผนการฝึกเริ่มตั้งแต่ฝึกขั้นพื้นฐานจากนั้นเพิ่มระดับความยากขึ้น ควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกิจกรรมในทุกสัปดาห์จนครบ 9 สัปดาห์

1.5 ควรจัดกิจกรรมโดยอาศัยความร่วมมือกันทั้ง ทางบ้าน วัด โรงเรียน ชุมชน และตัวนักเรียนที่จะต้องมีส่วนร่วมในเรื่องนี้ รวมทั้งต้องอาศัยต้นแบบที่ดี จาก พ่อ แม่

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการติดตามผลความคงอยู่ (Follow up) ของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

หลังการทดลอง เช่น 1 เดือน 2 เดือน หรือมากกว่า ตามความเหมาะสม

2.2 ควรมีการวิจัยและพัฒนาเพื่อบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนโดยอาจเสริมกิจกรรมการฝึกร้องเพลงให้สามารถสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์แก่นักเรียนได้อย่างต่อเนื่อง

รายการอ้างอิง

- กรมศิลปากรและสำนักงานอุทยานการเรียนรู้. สังกัดสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้
องค์การมหาชน. (2553). *ราชสดุดีคีติมหาราช พระบรมราโชวาทและพระราชดำริ*.
วันที่ค้นข้อมูล 5 มีนาคม 2553, เข้าถึงได้จาก <http://royalmusic.tkpark.or.th/dumrhi.htm>
- โกวิท ประวาลพุกษ์. (2550). *ชุดกิจกรรมการพัฒนาการคิดวิเคราะห์เสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม
และค่านิยมที่พึงงาม ดนตรี-นาฏศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*.
กรุงเทพฯ: พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.).
- งานทะเบียนโรงเรียนศรีเวสตันเพียร์อุปถัมภ์. (2552). *รายงานผลการประเมินคุณลักษณะ
ที่พึงประสงค์ ปีการศึกษา 2552*. ตราด: โรงเรียนศรีเวสตันเพียร์อุปถัมภ์.
- ชานระเบียง. (2548). *เทคนิคการสอนร้องเพลงระดับปฏิบัติการ*. กรุงเทพฯ: สมาคมดนตรี
แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยศูนย์ส่งเสริมคุณภาพชีวิตและสวัสดิการ.
- دنول สุนทรรัตน์. (2550). *การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน
โรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน. ดุษฎีนิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา,
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา*.
- ดุษฎี พนมยงค์ บุญทัศน์กุล. (2547). *สานฝันด้วยเสียงเพลง มาฝึกร้องเพลงกันเถิด (พิมพ์ครั้งที่ 4)*.
กรุงเทพฯ: บ้านเพลง.
- ต้องจิตต์ จิตดี. (2547). *การพัฒนาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์
กิจกรรมดนตรีตามแนวคาร์ล ออร์ฟ. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชา
การศึกษาปฐมวัย, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*.
- ถนอม กุลจันย์. (2552). *การปลูกฝังคุณธรรมให้กับเด็กโดยใช้ดนตรีเป็นสื่อ. โรงเรียนบ้านห้วยทราย
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 จังหวัดเลย. วันที่ค้นข้อมูล 22 มีนาคม 2553, เข้าถึง
ได้จาก http://www.loeione.net/modules.php?name=activeshow_lightbox&file=article&asid=102*
- ธเนศ ขำเกิด. (2550). *กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่มีพลังของการบวนการ KM*.
ดรรชนีวารสาร, 1(22), 10.
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2551). *การวิจัยปฏิบัติการ. อุบลราชธานี: สำนักพิมพ์ยงสวัสดิ์อินเตอร์กรุป จำกัด*
- นิตยา เรืองแป้น. (2545). *จิตวิทยาเด็กวัยรุ่นและการแนะแนว. ยะลา: สถาบันราชภัฏยะลา*.
- ปฏิรูปการศึกษากับ ๘ คุณธรรมพื้นฐานที่ควรปลูกฝัง. (2550). วันที่ค้นข้อมูล 20 พฤศจิกายน
2552, เข้าถึงได้จาก <http://www.vcharkarn.com/varticle/32103#P1>
- ปรีชา ชัยนิยม. (2542). *การศึกษาความคิดเห็นของการสอนความรับผิดชอบ และความมีระเบียบ
วินัยโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาเอกชน. ปริญญาานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา,
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*.

- พรรณพร วรณลักษณ์. (2548). การศึกษาและการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน
วัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิชัย ปรัชญานุสรณ์. (2545). *ดนตรีปริทรรศน์*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- พิทักษ์ คชวงษ์. (2541). ดนตรี : อัญมณีเลอค่าพัฒนาเด็กปฐมวัย. วันที่ค้นข้อมูล 1 พฤศจิกายน
2552, เข้าถึงได้จาก http://www.childthai.org/cic/c_112.html
- วิณี ชิดเชิดวงศ์. (2547). *พฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีปัญหาวัยรุ่น*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วีระศักดิ์ จันทิมา. (2547). การเสริมสร้างความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
โดยใช้กิจกรรมดนตรีพื้นเมือง. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาจิตวิทยา
การศึกษาและการแนะแนว, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศุภจิต ขาวแดง. (2549). การรายงานโครงการการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม นักเรียนโดยใช้
ดนตรีพื้นเมือง (สละ ฮอ ซึง). *ชมรมรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้านโรงเรียนอนุบาลเมืองพะเยา*
บ้านโทกหาวก. วันที่ค้นข้อมูล 26 กุมภาพันธ์ 2552, เข้าถึงได้จาก
<http://www.tokwhakschool.com/main/attachments/118>
- สมณา มีคุณ. (2546). เปรียบเทียบผลของการฝึกผ่อนคลายกล้ามเนื้อแบบการเกร็งและคลาย
อย่างเป็นระบบ (Active Progressive Muscle Relaxation) กับการฟังดนตรีลูกทุ่งต่อการ
ลดความเครียดของทหารเกณฑ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุกรี เจริญสุข. (2544). *ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย*. กรุงเทพฯ:
วิทยาลัยดุริยางค์ศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *ภาพอนาคตและคนไทยที่พึงประสงค์*.
กรุงเทพฯ: วี ซี พี คอมมิวนิเคชั่น.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2544). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- โอเคเนชั่น. (2552). *ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ*. วันที่ค้นข้อมูล 25 มีนาคม 2553,
เข้าถึงได้จาก <http://www.oknation.net/blog/shitako/2009/09/14/entry-1>
- เอกรัตน์ อ่อนน้อม. (2550). *ผลของดนตรีที่มีต่อระยะเวลาในการบันทึกงานวัดงานของผู้ที่มี
เป้าหมายในการออกกำลังกายและเพศที่ต่างกัน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬา, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Feldman, R. S. (1993). *Understanding psychology* (3rd ed.). New York: McGraw-Hill.
- Mussen, P. H., & Other. (1969). *Child development and personality* (3rd ed.). New York:
McHill Book.

